

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทยของประชาชน ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

นันธิยะ ศรีแก้ว*, นิตยา วัจนะภูมิ**, ชัยณรงค์ อภินพพัฒน์***

บทคัดย่อ

- บทนำ:** การนวดแผนไทยสามารถบรรเทาอาการเจ็บปวดของร่างกายที่เกิดจากการแข็งเกร็งของกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น และเป็นวิธีการรักษาอีกทางเลือกหนึ่งที่ไม่ใช่ยา ซึ่งเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการใช้ยาที่เป็นอันตรายต่อร่างกายอีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายน้อย จึงทำให้ประชาชนหันกลับมาใช้บริการนวดเพิ่มมากขึ้น การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกการใช้บริการนวดแผนไทยของประชาชนในตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทย เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวมาเลือกใช้บริการที่คลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์มากที่สุด ผลการศึกษาค้นคว้าจะนำไปพัฒนาการให้บริการในคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ต่างๆ
- วิธีการศึกษา:** เป็นการศึกษาแบบสำรวจด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป ด้วยการสุ่มตัวอย่างเป็นระบบ จำนวน ๓๗๘ คน
- ผลการศึกษา:** พบว่าความชุกการใช้บริการนวดแผนไทยร้อยละ ๔๘ ด้านปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทยพบว่า ผู้มีทัศนคติที่ดีต่อการนวดแผนไทยจะเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทยที่เป็นหมอนวดพื้นบ้าน วัด หรือมูลนิธิ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานเอนกนามัยและเลือกใช้ร้านนวดของเอกชนน้อยสุด ในขณะที่ผู้ใช้บริการร้านนวดเอกชนนิยมเลือกใช้บริการช่วงเช้า ผู้ที่สะดวกใช้บริการช่วงเวลาเย็นเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทยที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐหรือสถานเอนกนามัย หมอนพื้นบ้าน วัด หรือมูลนิธิมักเลือกใช้บริการช่วงเย็น
- วิจารณ์ และสรุปผลการศึกษา:** กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ ๔๘ เคยใช้บริการนวดแผนไทย มีทัศนคติที่ดีต่อการนวดแผนไทย และช่วงเวลาสะดวกใช้บริการมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทย คือ ช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน ดังนั้นสถานบริการนวดแผนไทยควรขยายเวลาบริการในช่วงเวลาที่ประชาชนสะดวก
- คำสำคัญ:** ความชุก, นวดแผนไทย, ปัจจัย, สถานบริการนวดแผนไทย

วันที่รับบทความ: ๓ มีนาคม ๒๕๕๘

วันที่อนุญาตให้ตีพิมพ์: ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘

* คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** วิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

*** คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ติดต่อ: นายนันธิยะ ศรีแก้ว คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เลขที่ ๔๙ หมู่ ๑๘ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๑

บทนำ

การนวดแผนไทย คือ การใช้นิ้วมือกด คลึง บีบ ดัด และการดึงหรือด้วยวิธีการอื่นๆ เพื่อบำบัดรักษา ส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพ^๑ เป็นการให้บริการตาม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มาจากวัฒนธรรม ความรู้ ปรัชญา ของแต่ละท้องถิ่น^๒ ทำให้การไหลเวียนของโลหิตดีขึ้น ลดความตึงของกล้ามเนื้อ ข้อต่อให้เคลื่อนไหวได้ดี ทำให้ระบบ ประสาททำงานดีขึ้น^๓ สามารถลดอาการปวดศีรษะเนื่องจาก ความเครียด ความดันโลหิตได้^๔ และลดความเมื่อยล้าและ อึดอัดพิชวร^๕ นอกจากนี้ผลการนวดยังทำให้มีความรู้สึกเปิดเผย และเป็นมิตรต่อกัน ส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้นวดและ ผู้รับบริการ^๖ กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายและพัฒนาระบบ ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชีย ทำให้การนวด แผนไทยได้รับความนิยมมากขึ้น เห็นได้จากทั้งในหมู่ประชาชน ชาวไทยและขยายตัวออกไปในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ^๗ จากข้อมูลสถิติการใช้บริการนวดแผนไทยของคลินิกแพทย์ แผนไทยประยุกต์ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เปิดให้บริการนวดแผนไทยระหว่าง วันจันทร์ - วันศุกร์ ในช่วงระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๓๐ น. ข้อมูลจากงานเวชระเบียน ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผู้มา ใช้บริการเฉลี่ยเดือนละ ๗๙ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑๑๙ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๑๐๘ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จำนวน ๘๕ ราย และในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม - มิถุนายน จำนวน ๖๘ ราย จากสถิติของผู้ที่มาใช้ บริการโดยเฉลี่ยต่อเดือนในช่วง ๓ ปีหลัง การมาใช้บริการของ ประชาชนปรากฏว่ามีแนวโน้มลดลง

จึงเห็นควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ การเลือกใช้บริการนวดแผนไทยของประชาชน และ พบว่า ประชากรชาวตำบลคลองสองมาใช้บริการนวด แผนไทยของคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มากที่สุดถึงร้อยละ ๔๐ แต่ไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาความชุกของการใช้บริการ และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการนวดแผนไทย ในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวทางทฤษฎี PRECEDE model ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการนวด แผนไทย โดยแบ่งปัจจัยเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย ปัจจัยนำ ประกอบด้วย ความรู้ข้อควรระวังของการนวดแผนไทย ทักษะคิด ต่อการนวดแผนไทย การรับรู้ประโยชน์การนวดแผนไทย และการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคของการใช้บริการนวดแผนไทย^๘

ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย คุณภาพการบริการ การเข้าถึงการ บริการนวดแผนไทยและหลักประกันทางด้านสุขภาพ^๙ และ ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน และบุคคลในครอบครัวและการได้รับข้อมูลข่าวสารของการ นวดแผนไทย^{๙, ๑๐} โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เพื่อศึกษา ความชุกของการใช้บริการนวดแผนไทยในตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยของ ประชาชนตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการปรับระบบการบริการแพทย์ แผนไทยของคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ตลอดจนประยุกต์ใช้กับ สถานบริการนวดแผนไทยอื่นๆ ด้วย

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการใช้แบบสอบถามความเห็นการใช้บริการนวดแผนไทย ของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองสอง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้วยการสอบถามผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปี ขึ้นไป สามารถอ่านและพูดภาษาไทยได้เข้าใจและต้องเป็น ผู้ที่ไม่มีปัญหาทางจิต โดยสอบถามผู้ที่เคยและไม่เคยใช้ บริการ ประชาชนเหล่านี้คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จำนวน ๓๗๘ คน จากประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๒๖,๒๘๒ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ๕ ตอน ได้แก่ ตอนที่ ๑ ลักษณะทางประชากร ตอนที่ ๒ ข้อคำถาม เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย ตอนที่ ๓ ข้อ คำถามเกี่ยวกับปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ข้อควรระวังของการ นวดแผนไทย ทักษะคิดต่อการนวดแผนไทย การรับรู้ประโยชน์ ของการนวดแผนไทยและการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคของการ ใช้บริการนวดแผนไทย ตอนที่ ๔ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อ ได้แก่ คุณภาพการบริการ ช่วงเวลาที่สะดวกใช้บริการนวด แผนไทย การเข้าถึงบริการนวดแผนไทย และหลักประกัน สุขภาพ และตอนที่ ๕ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและบุคคลในครอบครัวและ การได้รับข้อมูลข่าวสารการนวดแผนไทย จำนวนรวม ๖๒ ข้อ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบและ ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามผู้ที่ใช้บริการนวดแผนไทย ในคลินิกแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

ก่อนนำไปสอบถามจริงในพื้นที่ แบบสอบถามที่ได้รับคืนมานำมาตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบก่อนนำไปลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ (Percentage) ของลักษณะทางประชากร ความชุกการใช้บริการนวดแผนไทย ประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม และหาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกสถานบริการนวดแผนไทยกับปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ด้วยสถิติ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ การศึกษางานวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลการศึกษา

ลักษณะทางประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๙๐ ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ ๖๖ และ

โสด จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔ ด้านอายุ พบว่าวัยทำงานระหว่าง ๒๐ - ๖๐ ปี จำนวน ๓๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑๐ และเป็นผู้สูงอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๙๐ ด้านการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๐ ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน ๒๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔๐ ประกอบอาชีพรับจ้าง ได้แก่ รับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ ด้านรายได้ พบว่า มีรายได้น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙๐ มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๐ และมีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๐

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละ จำแนกตามประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย

ประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย	จำนวน (n = ๓๗๘)	ร้อยละ
การใช้บริการนวดแผนไทย		
ไม่เคยใช้บริการนวดแผนไทย	๑๙๕	๕๑.๖๐
เคยใช้บริการนวดแผนไทย	๑๘๓	๔๘.๔๐
สถานที่เคยไปใช้บริการนวดแผนไทย		
ร้านนวดของเอกชน	๑๐๕	๕๗.๔๐
หมอนพื้นบ้าน	๘๒	๔๔.๘๐
โรงพยาบาลของรัฐหรือเอกชน	๕๖	๓๐.๖๐
สถานเอนกนาลัย	๒๕	๑๓.๗๐
วัดหรือมูลนิธิ	๑๖	๘.๗๐
ความถี่ของการใช้บริการนวดแผนไทย		
๑ ครั้งต่อเดือน	๗๓	๓๙.๙๐
น้อยกว่า ๑ ครั้งต่อเดือน	๗๒	๓๙.๓๐
๑ ครั้งต่อสัปดาห์	๓๒	๑๗.๕๐
๒ ครั้งต่อสัปดาห์	๔	๒.๒๐
๓ ครั้งต่อสัปดาห์	๒	๑.๑๐
รูปแบบที่ใช้บริการนวดแผนไทยแต่ละครั้ง		
นวดเพื่อสุขภาพทั้งตัว	๑๒๓	๖๗.๒๐
นวดรักษาอาการปวด	๙๙	๕๔.๑๐
นวดเท้า	๒๗	๑๔.๘๐
นวดน้ำมัน	๑๘	๙.๘๐

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละ จำแนกตามประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย (ต่อ)

ประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย	จำนวน (n = ๓๗๘)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ใช้บริการนวดแผนไทยแต่ละครั้ง		
๒ ชั่วโมง	๘๕	๔๖.๔๐
๑ ชั่วโมง	๖๓	๓๔.๔๐
๑ ชั่วโมงครึ่ง	๒๗	๑๔.๘๐
มากกว่า ๒ ชั่วโมง	๘	๔.๔๐
ตำแหน่งการปวดที่ใช้บริการนวดแผนไทย		
นวดทั้งตัว	๑๒๕	๖๘.๓๐
บ่า/คอ	๖๒	๓๓.๕๐
หลัง	๕๔	๒๙.๕๐
ขา	๓๖	๑๙.๗๐
แขน	๒๔	๑๓.๑๐
วัตถุประสงค์ที่ใช้บริการนวดแผนไทย		
เพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อ	๑๓๗	๗๔.๕๐
เพื่อผ่อนคลายหรือคลายเครียด	๑๐๕	๕๗.๔๐
เพื่อสุขภาพ	๖๓	๓๔.๔๐
เพื่อการทดลองใช้บริการ	๑๒	๖.๖๐

หมายเหตุ: ผู้ที่เคยใช้บริการนวดแผนไทยสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ความชุกและประสบการณ์การใช้บริการนวดแผนไทย พบว่า ความชุกของการใช้บริการนวดแผนไทยของกลุ่มตัวอย่างตำบลคลองสอง มีจำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔๐ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยใช้บริการนวดแผนไทย ร้อยละ ๕๑.๖๐ ซึ่งพอๆ กันกับผู้ที่เคยใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔๐ โดยเลือกใช้บริการร้านนวดของเอกชนมากที่สุด ร้อยละ ๕๗.๔๐ รองลงมาเป็นหมอพื้นบ้าน ร้อยละ ๔๔.๘๐ กลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการนวดแผนไทยใช้บริการเฉลี่ย ๑ ครั้งต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๙๐ รูปแบบที่กลุ่ม

ตัวอย่างใช้บริการมากที่สุด คือ การนวดเพื่อสุขภาพทั้งตัว คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๒๐ รองลงมาเป็นการนวดเพื่อรักษาอาการปวดร้อยละ ๕๔.๑๐ ระยะเวลาที่ใช้บริการโดยเฉลี่ย ๒ ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๐ และ ๑ ชั่วโมง ตามลำดับ ตำแหน่งอวัยวะที่ใช้บริการนวดแผนไทยมากที่สุด คือ การนวดทั้งตัว ร้อยละ ๖๘.๓๐ รองลงมาบ่าและคอ ร้อยละ ๓๓.๕๐ วัตถุประสงค์ที่ใช้บริการมากที่สุด คือ การนวดเพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อ ร้อยละ ๗๔.๕๐ และเพื่อผ่อนคลายหรือคลายเครียด ร้อยละ ๕๗.๔๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒ จำนวนและร้อยละ จำแนกตามปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทย

ปัจจัย	จำนวน (n = ๓๗๘)	ร้อยละ
๑. ปัจจัยนำ		
ความรู้เกี่ยวกับข้อควรระวังของการนวดแผนไทย		
มีความรู้ดี	๒๓๒	๖๑.๔๐
มีความรู้น้อย	๑๔๖	๓๘.๖๐
ทัศนคติต่อการนวดแผนไทย		
ทัศนคติดี	๒๓๖	๖๒.๔๐
ทัศนคติไม่ดี	๑๔๒	๓๗.๖๐
การรับรู้ประโยชน์ของการนวดแผนไทย		
รับรู้ประโยชน์มาก	๒๔๐	๖๓.๕๐
รับรู้ประโยชน์น้อย	๑๓๘	๓๖.๕๐
การรับรู้ปัญหาและอุปสรรคของการนวดแผนไทย		
รับรู้ปัญหาและอุปสรรคน้อย	๒๖๘	๗๐.๕๐
รับรู้ปัญหาและอุปสรรคมาก	๒๘	๗.๕๐
๒. ปัจจัยเอื้อ		
คุณภาพการบริการ		
ดี	๙๔	๕๑.๔๐
ควรปรับปรุง	๘๔	๔๘.๖๐
เวลาที่สะดวกใช้บริการนวดแผนไทย		
๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.	๗๓	๑๙.๓๐
๑๘.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น.	๖๔	๑๘.๓๐
๑๒.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น.	๖๒	๑๖.๔๐
๐๘.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น.	๔๕	๑๑.๙๐
๑๖.๐๐ น. - ๐๘.๐๐ น.	๔	๑.๑๐
การเข้าถึงการบริการนวดแผนไทย		
มาก	๙๙	๕๔.๑๐
น้อย	๘๔	๔๕.๙๐
หลักประกันสุขภาพ		
ชำระเอง	๑๗๑	๔๕.๔๐
สิทธิข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๘	๔.๔๐
ไม่ทราบว่ามีสิทธิ	๓	๑.๖๐
สิทธิของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	๑	๐.๕๐
๓. ปัจจัยเสริม		
การสนับสนุนจากเพื่อนและบุคคลในครอบครัว		
ตัดสินใจด้วยตัวเอง	๑๒๗	๓๓.๖๐
เพื่อน	๖๖	๑๗.๕๐
ครอบครัว	๔๓	๑๑.๔๐
การได้รับข้อมูลข่าวสารการนวดแผนไทย		
เพื่อน	๑๒๖	๓๓.๓๐
ครอบครัว เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง	๘๖	๒๘.๘๐
ป้ายประชาสัมพันธ์ และแผ่นพับ	๕๐	๑๓.๒๐
อินเทอร์เน็ต และวิทยุ	๘	๒.๑๐

ในการประเมินปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทยผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้แล้วจึงได้สรุปผลการประเมินตามตารางที่ได้แสดง โดยประกอบด้วย ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ผลการศึกษาแสดงตามตารางดังต่อไปนี้ ปัจจัยนำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับข้อควรระวังการนวดแผนไทย คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๔ มีทัศนคติที่ดีต่อการนวดแผน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔ การรับรู้ประโยชน์ของการนวดแผนไทยมาก คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕ และการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคการนวดแผนไทยน้อย คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕

ปัจจัยเอื้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๕๑.๔ เห็นว่าคุณภาพการบริการดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๑๙.๓ เห็นว่าสะดวกจะใช้บริการนวดแผนไทยช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. มากที่สุด และ ๑๘.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. ร้อยละ ๑๘.๓ ตาม

ลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการบริการนวดแผนไทยมากถึงร้อยละ ๕๕.๑ และเมื่อแบ่งตามสิทธิการใช้บริการ พบว่า เลือกชำระเอง คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔๐ และใช้สิทธิข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ ๕.๔ ตามลำดับ

ปัจจัยเสริม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๓๓.๖ ตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยด้วยตัวเองมากที่สุด และได้รับการสนับสนุนการใช้บริการจากเพื่อน ร้อยละ ๑๗.๕ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารการนวดไทยจากเพื่อนมากที่สุดร้อยละ ๓๓.๓ และครอบครัว ร้อยละ ๒๘.๘

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทยกับปัจจัยสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทยได้ผลดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ p-value และร้อยละ ด้านทัศนคติต่อการนวดแผนไทยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทย

สถานที่ให้บริการนวดแผนไทย	ทัศนคติต่อการนวดแผนไทย		p-value
	ไม่ดี (ร้อยละ)	ดี (ร้อยละ)	
หมอฟันบ้าน วัดหรือมูลนิธิ	๑๐.๓	๘๙.๗	< ๐.๐๐๑*
โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานีนอนามัย	๑๑.๔	๘๘.๖	
ร้านนวดของเอกชน	๔๔.๒	๕๕.๘	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ p-value < ๐.๐๐๑

ตารางที่ ๔ p-value และร้อยละ ด้านช่วงเวลาที่จะสะดวกใช้บริการนวดแผนไทยที่มีสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทย

สถานที่ให้บริการนวดแผนไทย	ช่วงเวลาที่จะสะดวกใช้บริการ		p-value
	ช่วงเวลาเช้า (ร้อยละ)	ช่วงเวลาเย็น (ร้อยละ)	
โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานีนอนามัย	๓๑.๔	๖๘.๖	๐.๐๐๑*
หมอฟันบ้าน วัดหรือมูลนิธิ	๔๑.๔	๕๘.๖	
ร้านนวดของเอกชน	๖๕.๒	๓๔.๘	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ p-value = ๐.๐๐๑

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทยกับปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม พบว่า ปัจจัยนำ ด้านทัศนคติที่ดีต่อการนวดแผนไทยมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < ๐.๐๐๑) ดังตารางที่ ๓

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้บริการสถานบริการนวดแผนไทยกับช่วงเวลาที่จะสะดวกใช้บริการ พบว่า ปัจจัยเอื้อ ด้านช่วงเวลาที่จะสะดวกใช้บริการมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = ๐.๐๐๑) ดังตารางที่ ๔

ส่วนปัจจัยนำ ด้านความรู้เกี่ยวกับข้อควรระวังของการนวดแผนไทย การรับรู้ประโยชน์ของการนวดแผนไทย และการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคของการนวดแผนไทย ปัจจัยเอื้อ ด้านคุณภาพการบริการ การเข้าถึงการบริการนวดแผนไทย และหลักประกันสุขภาพ และปัจจัยเสริม ด้านการได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและบุคคลในครอบครัว และการได้รับข้อมูลข่าวสารการนวดแผนไทยไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้สถานบริการนวดแผนไทยโดยมีค่า p-value มากกว่า ๐.๐๕

วิจารณ์ และสรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและแต่งงานแล้ว ส่วนมากอายุระหว่าง ๒๐ - ๕๐ ปี จบการศึกษามาก่อนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ประกอบอาชีพรับจ้างและมีรายได้ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นไปตามลักษณะทางประชากรตำบลคลองสอง

ความชุกการใช้บริการนวดแผนไทย คือ ร้อยละ ๔๘ หรือเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นผู้ที่เคยใช้บริการนวดแผนไทย และเคยใช้บริการร้านนวดของเอกชนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากในตำบลคลองสอง และพื้นที่ใกล้เคียงมีสถานให้บริการนวดแผนไทยของเอกชนมีจำนวนมาก และมีความสะดวกในการเดินทาง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาที่จังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้ที่ใช้บริการเลือกใช้บริการสถานอนาถาใกล้บ้านมากที่สุด เนื่องจากเดินทางไปใช้บริการเพียง ๕ กิโลเมตรเท่านั้น ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง^๒ กลุ่มตัวอย่างในคลองสองที่ใช้บริการนวดไทยโดยเฉลี่ย ๑ ครั้งต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านมาของนิมา ชอบเพื่อน^๓

กลุ่มตัวอย่างนิยมใช้บริการในรูปแบบนวดเพื่อสุขภาพทั้งตัว และเฉลี่ยเป็นเวลา ๒ ชั่วโมง มากที่สุด^๔ ใช้บริการนวดแผนไทยเพื่อรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะทางกลุ่มตัวอย่างตำบลคลองสอง ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาชีพเหล่านี้มักมีอิริยาบถซ้ำๆ แบบเดิมเป็นเวลานาน ก็มักจะทำให้เกิดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของวราภรณ์ หมอนสะอาด^๕

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความรู้ดีเกี่ยวกับข้อควรระวังในการนวดแผนไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประดับเพชรครุฑซึ่งทอง ที่ศึกษาผู้มารับบริการนวดแผนไทย พบว่าผู้มารับบริการนวดแผนไทยมีความรู้รวมทั้งข้อควรระวังเกี่ยวกับการนวดแผนไทยมาก^๖ และส่วนมากมีทัศนคติที่

ดีต่อการนวดแผนไทย และรับรู้ประโยชน์ของการนวดแผนไทยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการนวดแผนไทยอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง และการได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพิ่มมากขึ้นทำให้การนวดแผนไทยมีความปลอดภัย และกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อการนวดแผนไทยว่าสามารถบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อได้ดีกว่าการกินยาแก้ปวด ซึ่งสอดคล้องกันกับการศึกษาของกมลมาลย์ หลวงแสน^๗ และกฤติกา คักคัมภีร์ ซึ่งศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการนวดแผนไทยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้มารับบริการนวดแผนไทยส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อการนวดแผนไทยที่สามารถบรรเทาอาการปวดต่างๆ ได้^๘

อีกทั้งพบว่าพวกเขาส่วนมากประสบปัญหาและอุปสรรคการใช้บริการนวดแผนไทยน้อย ทั้งนี้เพราะในตำบลคลองสองในพื้นที่มีสถานให้บริการนวดแผนไทยจำนวนมาก โดยในตำบลคลองสองนั้นมีสถานให้บริการนวดแผนไทยอยู่ถึง ๕ แห่ง มีการคมนาคมที่สะดวกสามารถเดินทางไปใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปและกลับรวมกับค่าบริการแล้วไม่แพง คือ ไม่เกิน ๕๐๐ บาท ต่อครั้ง ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกันกับการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ของจุไรรัตน์ บุญรวบ พบว่า ผู้มารับบริการศูนย์การแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนมากมีปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางมารับบริการที่ไม่สะดวก เพราะอยู่นอกพื้นที่และต่างจังหวัดต้องเดินทางไกลมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปและกลับที่แพงประมาณ ๕๐๐ บาท และมีค่าบริการในแต่ละครั้งมากกว่า ๕๐๐ บาท อีกทั้งไม่สามารถใช้สิทธิประกันสังคม รวมทั้งการขอใช้บริการจะต้องนัดไว้ก่อนล่วงหน้าเพราะมีจำนวนหมอนวดที่ให้บริการไม่เพียงพอ^๙

กลุ่มตัวอย่างในตำบลคลองสองที่เคยใช้บริการนวดแผนไทยส่วนใหญ่เห็นว่า คุณภาพบริการดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่การศึกษาของจุไรรัตน์ บุญรวบ ที่ศูนย์การแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ผู้ใช้บริการพึงพอใจต่อคุณภาพบริการในระดับมาก เนื่องจากมีขั้นตอนให้บริการรวดเร็ว ได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่อย่างดี เอาใจใส่ต่อคำบอกเล่าอาการและให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพ^{๑๐}

ส่วนเวลาที่สะดวกมากที่สุดในการใช้บริการ คือ ช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. อันเป็นช่วงเวลาหลังจากเลิกงาน เพราะฉะนั้นสถานบริการเหล่านี้ควรเปิดให้บริการเพิ่มช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. เพราะ

เป็นช่วงเวลาสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับจ้างเลือกใช้บริการมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดแผนไทยสามารถเข้าถึงบริการนวดแผนไทยได้ เนื่องจากมีความสะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ และกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดชำระค่าบริการนวดแผนไทยเอง อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้บริการร้านนวดของเอกชนมากที่สุด ซึ่งในตำบลคลองสองมีจำนวนมากและมีอัตราค่าบริการที่ไม่แพง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดแผนไทยส่วนมากตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยด้วยตัวเอง รองลงมาเป็นการสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัวตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาของพัลลภ วานิช ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่เข้ามาใช้บริการนวดแผนไทยในกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการนวดแผนไทยโดยส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตัวเอง^{๑๔} กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารการนวดแผนไทยจากเพื่อน และรองลงมา คือ บุคคลในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกันกับผลการศึกษาของวรภรณ์ หมอนสะอาด ศึกษาพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารการนวดไทยจากเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือบุคคลในครอบครัว^{๑๖}

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับการเลือกสถานบริการนวดแผนไทย พบว่า ปัจจัยนำ ด้านทัศนคติต่อการนวดไทยมีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานบริการนวดแผนไทย กล่าวคือ ทัศนคติที่ดีต่อการนวดแผนไทยจะทำให้มีการเลือกสถานบริการนวดแผนไทยที่เป็นหมอนพื้นบ้าน วัด หรือมูลนิธิตั้งแต่ช่วงเวลาที่สะดวกใช้บริการมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการนวดแผนไทย พบว่า ช่วงเวลาที่สะดวกใช้บริการในช่วงเวลาเย็นมีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานบริการนวดแผนไทย กล่าวคือ ผู้นิยมใช้บริการช่วงเวลาเย็นมักเลือกไปที่โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานีนอนามัย หมอนพื้นบ้าน วัด หรือมูลนิธิ ตามลำดับ ส่วนผู้นิยมใช้บริการช่วงเวลาเช้ามักเลือกใช้บริการร้านของเอกชนหมอนพื้นบ้าน วัด หรือมูลนิธิ และโรงพยาบาลของรัฐหรือสถานีนอนามัย ตามลำดับ

จากการศึกษานี้สรุปได้ว่า ความชุกของการใช้บริการนวดแผนไทยของกลุ่มตัวอย่างในเขตคลองสอง คือ ร้อยละ ๔๘ ปัจจัยนำด้านทัศนคติต่อการนวดแผนไทย มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกใช้บริการนวดแผนไทย กล่าวคือ ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีจะเลือกใช้บริการของหมอนพื้นบ้าน

วัด หรือมูลนิธิ และพบว่า ปัจจัยเอื้อ ด้านช่วงเวลาที่สะดวกใช้บริการมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการนวดแผนไทย กล่าวคือ ผู้ที่สะดวกใช้บริการในช่วงเวลาเย็นมักเลือกสถานบริการที่เป็นโรงพยาบาล สถานีนอนามัย หมอนพื้นบ้าน วัดหรือมูลนิธิ ส่วนผู้ที่ไม่สะดวกใช้บริการในช่วงเวลาเย็นมักเลือกใช้บริการร้านของเอกชน หมอนพื้นบ้าน วัด หรือมูลนิธิ และโรงพยาบาลของรัฐหรือสถานีนอนามัย

ผลการศึกษานี้สามารถนำไปปรับปรุงกับหน่วยบริการต่างๆ กับการนวดแผนไทย เช่น โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ กล่าวคือ ผู้ใช้บริการที่อยู่ในวัยทำงาน ส่วนใหญ่สะดวกใช้บริการหลังเลิกงานกับสถานบริการที่มีคุณภาพและใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ ดังนั้น สถานบริการควรเปิดให้บริการในช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. ด้วย เพื่อตอบสนองผู้ใช้บริการกลุ่มวัยทำงาน ซึ่งเป็นประชากรที่สร้างผลผลิตทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลท่าโขลงและกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

๑. สถาบันการแพทย์แผนไทย. มาตรฐานงานบริการด้านการนวดไทยในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๕๓.
๒. โสมนัสสา โสมนัส. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; ๒๕๕๙.
๓. มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิมฯ. โรงเรียนอายุรเวท. ตำราหัตถเวชกรรมแผนไทย แบบราชสำนัก. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ศพรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด; ๒๕๔๘ หน้า ๒๕.
๔. วิไล อุดมพิทยาสรรพ์. ผลการนวดไทยต่อการลดอาการปวดศีรษะจากความเครียด [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; ๒๕๕๓.
๕. ชำนาญ ผึ้งผาย. ผลของการนวดแผนไทยประยุกต์ต่อการผ่อนคลาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; ๒๕๕๐.

๖. เรณู มีชนะ. เปรียบเทียบผลการนวดไทยประยุกต์กับการใช้ยาพาราเซตามอลในบุคคลที่มีอาการปวดศีรษะเนื่องจากความเครียด [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; ๒๕๕๒.
๗. สถาบันการแพทย์แผนไทย. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. การแพทย์แผนไทยกับการดูแลสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข; ๒๕๕๔.
๘. กมลรัตน์ ณ หนองคาย. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการนวดแผนไทยในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพการแพทย์แผนไทย จังหวัดนนทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; ๒๕๕๐.
๙. กมลมาสัย หลวงแสน. พฤติกรรมการใช้บริการหัตถบำบัดทางการแพทย์แผนไทยประยุกต์ในคลินิกอายุรเวชการแพทย์แผนไทยประยุกต์ กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; ๒๕๕๐.
๑๐. รัตนา ธรรมวิจิต. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าของผู้มารับบริการโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช จังหวัดสุพรรณบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; ๒๕๕๖.
๑๑. พีรดา จันทร์วิบูลย์. พฤติกรรมการมารับบริการแพทย์แผนไทยประยุกต์ของประชาชนที่ศูนย์การแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; ๒๕๕๐.
๑๒. ศิริพร อุดรศาสตร์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมาใช้บริการนวดแผนไทยของโรงพยาบาลโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; ๒๕๕๐.
๑๓. นิธิมา ชอบเพ็ญ. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการนวดแผนไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง; ๒๕๕๑.
๑๔. กฤติกา ศักดิ์มณี. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมนวดแผนไทยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; ๒๕๕๗.
๑๕. เพชรตะวัน พิทักษ์ทิม. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการความพึงพอใจของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยของโรงพยาบาลอุดรธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; ๒๕๕๙.
๑๖. วราภรณ์ หมอนสะอาด. พฤติกรรมการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; ๒๕๕๗.
๑๗. ประดับเพชร ครุฑชั่งทอง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพด้วยการนวดแผนไทยของผู้มารับบริการในศูนย์วิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; ๒๕๕๑.
๑๘. จุไรรัตน์ บุญรวบ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้มารับบริการศูนย์การแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; ๒๕๕๑.
๑๙. พัลลภ วานิช. การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่เข้ามาใช้บริการนวดไทยในกระทรวงสาธารณสุข [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; ๒๕๕๕.

Abstract

The prevalence and factors related to utilization on traditional Thai massage clinics at Khlong Song Khlong Luang, Pathumthani
Nunthiya Srikaew*, Nittaya Vajanapoom**, Chainarong Aphinhapath***

* Faculty of Medicine, Thammasat University

** School of Global Studies, Thammasat University

*** Faculty of Public Health, Thammasat University

Introduction: The claimed benefits of Thai massage include relief from isometric and tendon contraction of body. Thai massage is a choice of medical treatment without using any medicines. In addition, The Thai massage is an intelligence of locality. It's support the people to avoid the medical treatment and this choice is better way to save money as the result many peoples return to take the Thai massage. The objectives of this study were to study the factors regarding demographic characteristics that affected purchasing decision on Thai massage service, and to study the prevalence that related to purchasing decision on Thai massage service in Khlong Song Khlong Luang, Pathumthani as a result of this study showed the most of the people from this area took that service more than another, so It will be used that for developing Thai massage service of Applied Thai Traditional Medicine clinic.

Method: The instrument used to collect the data was a questionnaire by the simple random sampling. The samples were 378 peoples over age 20 years old in Khlong Song Khlong Luang, Pathumthani.

Result: The prevalence of utilizing Thai traditional massage was 48% for the factors consuming Thai massage from traditional massager found that those who had good attitude towards Thai massage would seek for the services from the traditional massagers at the temple or foundations were highest number, Following with those consuming the services from the government hospitals and health centers; for those who consumed the services from the private massage was the least, they would utilized the massage mostly in the morning, for those who consumed the massage in the afternoon consumed at the government hospital, health centers, temples and the foundation.

Discussion and Conclusion: 48% of the studied people used to utilize Thai massage were those who had good attitude towards Thai massage, and had available related to the Thai massage services which were free after time house. So it is suggested that the Thai massage places should extend the house for the patient's convenience.

Key words: Prevalence, Thai massage, Factors, Massage places